

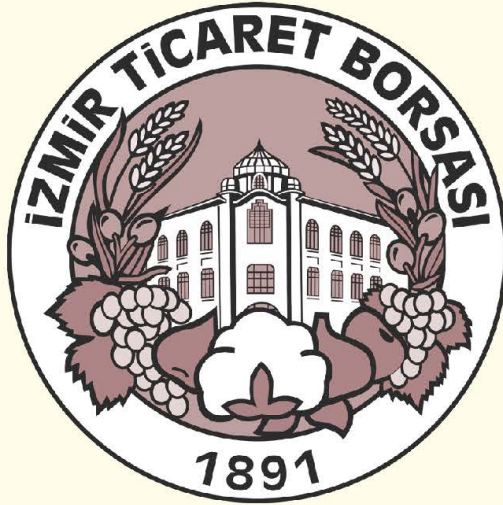

Gelenekten Geleceğe...

İZMİR TİCARET BORSASI TESCİL İŞLEMLERİ REHBERİ

www.itb.org.tr - info@itb.org.tr

ÖNSÖZ

Tarım ve hayvancılığın Türkiye için çok önemli bir işlevi ve misyonu var. Bu sektör, ülkemiz için bugüne kadar her zorlu dönemde adeta hava yastığı vazifesi gördü. Bugün Türkiye, kur artışı öncesi 62 milyar doları bulan tarımsal hasılasıyla Avrupa'nın en büyük üreticisi. Fakat biliyoruz ki bugün dünyada artık hiçbir alanda sadece üretmek yetmiyor.

Ürettiğinizi, dünya pazarlarına sürdürülebilir ve rekabetçi bir yapıda, katma değerli bir şekilde satmanız gerekiyor. Bunun için, sadece rekabet edebilen değil, aynı zamanda rekabet yaratan kurumlara ihtiyaç var. Elektronik borsacılık, lisanslı depoculuk, coğrafi işaret, ürün ihtisas borsaları gibi çağın gerektirdiği yenilikleri hızla büyütürken diğer yandan tarım ve hayvancılıkta geleceği tanımlayacak gelişmeleri üretmeye odaklanmalıyız.

Bu noktada ticaret borsalarımızın, akılcı ve selektif bir yaklaşımla güçlendirilmesine ihtiyacımız var. Türkiye'deki tüm ticaret borsalarımızın işlem hacmi 2002'den bu yana 10 kat artarak 172 milyar lirayı aştı. Borsamız, 9 milyar lirayı aşkın işlem hacmiyle öncü kurumlardan biri. Bu büyük gelişmeyi, borsalarımızın küresel ticarete entegrasyonunu sağlayarak kurumsal olarak da güçlendirmemiz gerekiyor.

Yaptığımız işleri daha iyi yapabilmek için Ankara'dan bazı taleplerimiz oldu.

- Lisanslı depoculuk için ilave teşvik,
- Borsa salon işlemlerinin özendirilmesi için düzenleme,
- Kayıt dışılıkla etkin mücadeleye için borsaların devreye sokulması,
- Borsaların kullandığı programda, kotasyon, stok takibi ve uygulanan tescil ücretlerinde yeknesaklığın sağlanması konularında ilgili bakanlığımızdan destek istedik.

Bütün bu adımların, üyelerimize daha verimli bir çalışma düzeni sağlayacağına inanıyorum.

Işın Kestelli
İzmir Ticaret Borsası
Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye’de Ticaret Borsaları ve Görevleri

Ticaret Borsaları, 5174 Sayılı kanunda yazılı esaslar çerçevesinde, Borsaya dahil maddelerin alım satımını ve borsada oluşan fiyatların tespit, tescil ve ilânını gerçekleştiren kamu tüzel kişiliğine sahip kurumlardır. Üst kuruluşu Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olan ticaret borsaları, ticari ihtiyaçların gerekli kıldığı illerde, TOBB’un olumlu görüşü ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın onayı ile kurulur.

Ticaret Borsalarının faaliyet alanı bulunduğu il sınırlarıdır. İl sınırları içinde borsalara dahil maddelerin alım veya satımı ile uğraşan tüm firmaların borsalara kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır. Borsaya kayıt olmayan gerçek ve tüzel kişilerin kayıtları Borsa Yönetim Kurulu kararı ile re’sen yapılır.

Borsaların en temel görevi, Borsaya dahil maddelerin alım satımını düzenlemek ve tescil etmektir.

Alım Satımların Borsada Tescili

Borsaya dahil maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım- satım muamelelerinin borsalara tescil ettirilmesi zorunludur. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da bu madde kapsamındadır.

Borsalarca gösterilen yerlerde yapılan işlemler muamelenin yapıldığı gün (aynı gün) borsa dışında alım, satımına müsaade edilen maddelere ait işlemlerin ise en geç otuz (30) gün içinde tescile intikal ettirilmesi gerekmektedir. Borsaya dahil olmamakla birlikte yeterli arz ve talebi bulunan tarımsal ürünlerin alım, satım işlemleri de alıcı veya satıcının talebine bağlı olarak borsalara tescil ettirilmesi imkanı bulunmaktadır.

Tescil işlemi, alım, satımın hukukiyet kazanması olup, tarafların (alıcı – satıcı) haklarının teminat altına alınmasını sağlar.

Tescil İşlemi Nedir?

Alıcı ve satıcının aynı borsanın çalışma alanı içinde bulunmaları halinde, işlem borsa örf ve adetlerine göre tespit olunan tarafça o borsaya tescil ettirilir ve tescil ücreti ödenir. Tescil ile yükümlü olan tarafın yokluğu halinde, diğer taraf tescili yaptırmak ve ücretini ödemekle yükümlüdür.

Alıcı ve satıcıdan birinin borsanın çalışma alanı içinde, diğerinin dışında olması halinde ise;

İki tarafın bulunduğu yerde borsa mevcut ve mal her iki borsaya tabi ise ve işlem de yazışma, telgraf, telefon, faks ile yapılmış veya elektronik ortamda gerçekleştirilmişse, sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yerdeki tarafça o yer borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir. Sözleşmenin nerede kabul ile tamam olduğu tespit edilemediği takdirde, işlem satıcının merkezinin bulunduğu yerdeki borsaya, satıcı tarafından tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Taraplardan birinin bulunduğu yerde borsa mevcut değil veya borsa mevcut olmasına rağmen, mal o borsaya dahil değil veya taraflardan biri yurt dışında ise, işlem diğer tarafça kendi merkezinin bulunduğu yer borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Borsaya kayıtlı üyeler, borsanın çalışma alanı dışında yaptıkları ve bu fıkarda belirlenen tescil işlemleri dışında kalan alım veya satımları, kayıtlı bulundukları borsalara tescil ettirirler ve ücretini öderler.

Borsanın çalışma sınırları dışında alım satım yapan taraflardan biri tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan üretici ise, tescil zorunluluğu ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü tacir ve sanayici olan diğer tarafa aittir. Alım satım yapan tarafların her ikisi de tacir veya sanayici sıfatına haiz olmayan üretici ise, tescil zorunluluğu uygulanmaz.

Ticaret Borsaları üyelerinin alım, satımlarının tamamını tescil ettirip ettirmediklerini denetlemeye yetkilidir. Bu amaçla hakim kararıyla üyelerinin ilgili defter ve evrakını inceleme yetkisine haizdirler. Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar, TOBB tarafından 08/01/2005 tarih ve 25694 sayılı Resmi Gazetede ve daha sonra 03/11/2006 tarih ve 26335 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Ticaret Borsalarına Tabi Maddeler ve Bu Maddelerin Alım veya Satımlarının Tescili Hakkındaki Yönetmeliğe göre, Borsalar üyelerinin defterlerini geriye dönük olarak 5 yıla kadar inceleyebilir.

İzmir Ticaret Borsası'nda Tescil Ücretleri?

İzmir Ticaret Borsası'nda tescil ücreti, malın alım satım değeri üzerinden azami %01 (binde bir) oranında alınan bedeldir. Borsa salon işlemlerinin tescilinde gerçekleştirilen alım satımın satış bedeli üzerinden alınacak tescil ücreti ise %005 (onbindebeş) oranındadır. İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformunda (İZBEP) gerçekleştirilecek her bir Elektronik Ürün Senedi işlemi için alım satım değeri üzerinden %002 (onbinde iki) oranında tescil ücreti alınır.

İhracat tescilinden ücret alınmaz. Ancak, üye olmayan firmalar her bir ihracat beyannamesi için belge tasdik ücreti öderler. Üyelerimizin ihracat tescillerinde alış tescilleri bir başka borsaya yaptırılmış ise, her bir ihracat beyannamesi için iletişim ücreti alınır. Müstahsil alımlarının tescilinde tescil ücreti; malın toplam bedelinden stopaj, bağkur ve mera kesintisi toplamı çıkarıldıktan sonra kalan tutarın binde biridir.

Tescil ücreti ve tavan rakamı, ithal tecillerde tescil ücreti oranı ve tavan rakamı, belge tasdik ücreti ve iletişim ücreti her yıl borsa meclisince tespit olunur.

Taraflar alım, satım muamelesini tescil ettirdikten sonra aynı gün borsaya müracaat ederek tescil beyannamesi içeriğinde değişiklik yapma isteğinde bulunabilirler. Bu değişiklik tescil ücretinde bir artış meydana getirirse aradaki fark ilgisinden tahsil edilir.

Tescil ücretinde azalma meydana getirirse ve bu değişiklik aynı gün borsaya bildirilmiş ise fazla alınan ücret iade edilir.

Borsa üyesi olan alıcı veya satıcıdan birisi yapılan işlemin borsa tescilini istemek zorundadır. Borsaya dahil olup, tescil işlemi dışında kalmış bir alım, satım nedeniyle aracı unsurlar da dahil olmak üzere alıcı ve satıcı borsa üyesinin sorumluluğu bulunmaktadır. Süresi içinde tescile intikal ettirilmeyen bir muameleden tahsil edilecek tescil ücreti, tescili yaptırmak zorunda olan taraftan % 50 fazlasıyla tahsil olunur. Ödenmemesi durumunda ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri gereğince gereken tahsilat yapılır.

Borsa Tescili ve 164 Sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği

Bilindiği gibi, 1990/Ekim ayında yürürlüğe giren zirai ürünler alım, satımında uygulanan vergi tevkifatı ve müteselsil sorumluluğu yeniden düzenleyen 164 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği Hükümleri gereğince zirai ürün vergisini (stopaj) ödemekle yükümlü olan tarafla birlikte Ticaret Borsaları ve yöneticilerine de müteselsil sorumluluk yüklenmiştir.

Tebliğin 14.maddesine göre; borsalara tabi tarım ürünlerini satın alanların borsada tescil işlemini yerine getirdikten sonra düzenlenen alım, satım beyannamelerini bu ürüne ait fatura veya müstahsil makbuzu ile V.U.K. hükümlerine göre muhafaza etme zorunluluğu vardır. İlgili taraf tescil beyannamesinin tarih ve numarasını da fatura ve müstahsil makbuzunda belirtmekle yükümlüdür. Böylece bir borsa hizmeti olan tescilin ehemmiyeti ve zorunluluğu tebliğde de ortaya çıkmış bulunmaktadır. Neticede, borsalar alım veya satıma ait beyannameyi tescil etmeleri sonucunda üyelerimizi cezai müeyyidesi bulunan mali sorumluluktan korumuş olmaktadır.

Tescil İşlemi Nasıl Yapılır?

Tescil işlemleri için ilk olarak alım satım beyannamesi doldurulur. Firmalar bulundukları döneme ait müstahsil alımlarının tescil işlemlerini beyanname verme süresi içinde borsamızda tescilini sağladıkları takdirde hayvansal ürünlerde stopaj % 2'den % 1'e, diğer zirai ürünlerde ise % 4'den % 2'ye inmektedir. İndirimli stopaj oranlarından faydalanabilmek için tescil işleminin mevzuatın firmalara tanıdığı son gün olan her ayın 23'ünün (belirtilen gün tatile denk gelirse ilk iş günü sonudur. Muhtasar beyanname vermenin son günü tescil işleminde de son gündür.) mesai bitimine kadar yaptırmak zorundadır. Zamanında yapılan tescil işlemi üyelerimizi daha fazla vergi ödemekten de kurtarmış olmaktadır. Müstahsil tescillerini yaptıran firmalar müstahsil

alımlarının toplam kıymeti üzerinden yukarıda bahsedilen oranlarda zirai stopaj vergisini, Borsa veznesine nakit olarak yatırarak veya vergi dairesine ödediğine dair belgeyi ibraz ederek tescil işlemini yerine getirebilir.

Borsa tescil işlemleri teminat mektubu (teminat mektupları kesin ve süresiz olarak toplam kıymetten yönetim kurulumuzun belirlediği oran kadar fazla olmak şartıyla)

vermek suretiyle yapılabilir.

Borsamızda tescil işlemlerinde bilgisayarda stok takibi yapılmaktadır. Borsamıza alım veya satım nedeniyle getirilen bir tarım ürününe ait beyannamenin tescil edilebilmesi için firmanın satışa sunduğu tarım ürününün miktarı kadar borsamızda stoğunun bulunması zorunludur. Satıcı firmanın satışını yapacağı tarım ürününe ait stok yok ise, satıcı firmanın müstahsil girişi yapması veya bir başka borsanın alıcı nüshasının

orijinalini
("Bu

beyanname ile satış yapılamaz” veya “Tamamı kullanılmıştır” kaşesinin olmaması esastır) ibrazı halinde satış için kullanılabilir. Bu şekilde bir başka borsaya ait olan tescil beyannamesinin alıcı nüshasının tamamı satıcı firmanın stoklarına işlenir, beyannamenin alıcı nüshasına “Bu beyanname ile satış yapılamaz kaşesi” basılarak kapatılır. Satıcı firma borsamız üyesi değil veya aracı üyelerimiz ile alım satım yapıyor ise, diğer borsalarda veya borsamızda tescil edilmiş alıcı nüshasının orijinalinin üstünde satılan malın miktarı kadar düşüm yapılmakta ve bundan sonra bu beyannamenin fotokopisi alınarak borsamıza ait beyannameye eklenmek suretiyle muhafaza altına alınmakta ve böylece tescil işlemi sonuçlandırılmış olmaktadır.

Tarım Ürünlerinin faturalı satışlarında

stoğu olmayan veya müstahsil girişi yada bir başka borsanın tescil beyannamesinin alıcı nüshasının orijinali satış için kullanma imkanı olmadığına, tescilli istenen faturanın tarihi zirai stopaj dönemini geçmemiş ise fatura üzerinden zirai ürünün stopaj vergisi tahsilatı yapıldıktan sonra tescil işlemi borsamızca gerçekleştirilmektedir.

Teminatlı olarak tescil işlemlerini yaptıran üyelerimiz, tescile konu olan ürünün vergisini

yatırdıklarını ve buna ilişkin muhtasar beyanname ve vezne alındı makbuzunu o dönemin ay sonuna kadar borsamıza ibraz etmedikleri takdirde firmanın vergi dairesindeki hesabına bu miktara tekabül eden stopaj vergisi nakti teminatından veya banka teminat mektubundan yatırılma zorunluluğu borsamızca yerine getirilmektedir.

Nitelik değiştiren tarım ürünlerinde tescil işlemi randıman hesapları dikkate alınarak yapılmaktadır.

İthalat ve İhracat Yapan Firmaların Tescil İşlemleri

İhracatçı firmalar ihraç edilmek üzere satın aldıkları ürünlerin borsamıza tescili için müracaat ettikleri takdirde zirai ürün stopajının ödendiğine ilişkin belgelerin borsamıza verilmesi talep edilmektedir. Aksi takdirde, ihracat faturası üzerinden stopaj alınarak tescil işlemi yapılır. Alım nedeniyle daha önce tescil edilen ve tescil ücreti tahsil edilen ürünün ihracı esnasında ihracatçı firmadan tekrar tescil ücreti talep edilmez. Diğer taraftan, borsamıza dahil olmakla birlikte diğer borsaların kotasyonunda bulunan tarım ürünlerinin ihraç tescil işlemleri de kuruluşumuzda yapılmaktadır. Ancak, ihraç tescili istenilen maddelerin alımlarına ilişkin tescil beyannameleri veya diğer stopaj belgelerinin kontrolü yapıldıktan sonra bu işlem tamamlanmaktadır.

İthalat yapan firmaların tescil işlemleri de ithalatı yapılan ürüne ait gümrük giriş beyannamesinin ibrazı ile mümkün olmaktadır.

Tahkim Hizmeti Nedir?

Borsamızda alım, satıma konu olan ve tescile intikal ettirilen bir ürünün tarafları mal bedelini ödemez, satılan ürünü teslim etmez veya aralarında kalite konusunda bir ihtilaf çıkarsa, borsadan “Tahkim Hizmeti” talep ederler. Borsamız tarafından bilirkişi ve/veya hakem heyeti teşkil edilmektedir. Yargı mercilerinde uzun sürede sonucu alınabilen ihtilafların çok kısa sürede üyemiz olan tarafların hak ve menfaatlerini de korumak suretiyle çözme imkânımız bulunmaktadır.

Ticaret Borsalarında Yapılan Tescil İşleminin Faydaları Nelerdir?

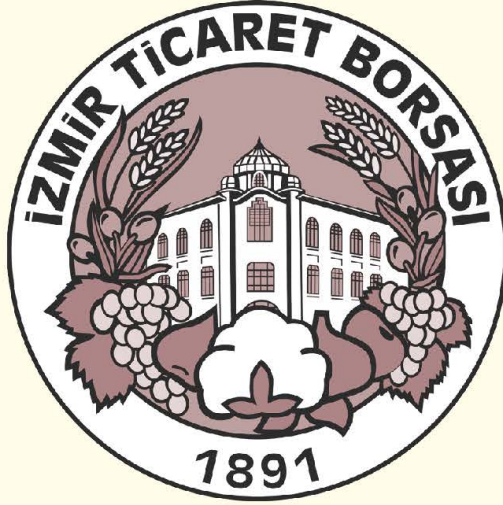
- Alım satımlar tescil edilerek, işlem hukuki boyutta kayıt altına alınmış olur.
- Üreticiden satın alınan bitkisel ve hayvansal ürünlerde tescil yapılması vergi avantajı sağlar.
- Zirai stopaj kontrolünü malın sonraki satış evrelerinde de sürdürür.
- Tescilini yaptığı ürünlerin miktarlarını piyasa fiyatlarını tespit ve ilan eder. Ayrıca, günlük, haftalık, aylık ve yıllık bültenler (web sayfamızda ve akıllı telefon uygulaması olarak da yayınlanmaktadır) vasıtasıyla duyurur.
- Tescilini yaptığı alım satımlarda ihtilaf çıktığı takdirde, tahkim hizmeti vererek, tarafların hak ve menfaatlerini korur.
- Kayıt dışılık, haksız rekabet önlenir, sahte belgelerle iş yapılmasını engeller,
- Gerçek piyasa oluşumu sağlanır.

Kotasyon Listesi(*)

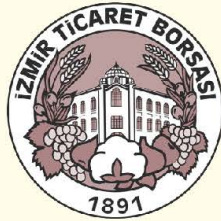
MADDE ADI	TESCİLE TABİ EN AZ MİKTARI	MADDE ADI	TESCİLE TABİ EN AZ MİKTARI
Buğday (Her türlü)	500 Kg.	Badem (Her türlü)	50 Kg.
Arpa	500 Kg.	Antep Fıstığı (Kabuklu ve iç)	50 Kg.
Yulaf	500 Kg.	Çam Fıstığı (Kabuklu ve iç)	50 Kg.
Çavdar	500 Kg.	Yer Fıstığı (Kabuklu ve iç)	50 Kg.
Darı (Ak ve Kum darı)	500 Kg.	Fındık (Kabuklu ve iç)	50 Kg.
Mısır (Sarı darı, glüten ve silajlık)	500 Kg.	Ceviz (Kabuklu ve iç)	50 Kg.
Pirinç (Her türlü)	100 Kg.	Kabak Çekirdeği	50 Kg.
Un (Her türlü)	200 Kg.	Leblebiler	50 Kg.
Buğday Kepeği	300 Kg.	Keçi Boynuzu (Harnup)	50 Kg.
Razmol	150 Kg.	Kayısı (Kuru)	50 Kg.
Makarna (İrmik, Şehriye)	150 Kg.	Zerdali (Kuru)	50 Kg.
Bulgur	100 Kg.	Elma (Kuru)	50 Kg.
Fasulye (Kuru)	50 Kg.	Erik (Kuru)	50 Kg.
Nohut (Kuru)	50 Kg.	Vişne (Kuru)	50 Kg.
Börülce (Kuru)	50 Kg.	Armud (Kuru)	50 Kg.
Mercimek (Sarı, Yeşil, Kırmızı)	50 Kg.	Kayısı Çekirdeği	50 Kg.
Fiğ	50 Kg.	Zerdali Çekirdeği	50 Kg.
Bakla (Kuru)	50 Kg.	Kuru Üzüm (Her türlü)	50 Kg.
Domates Kurusu	50 Kg.	Kuru İncir	50 Kg.
Soya	100 Kg.	Kestane	500 Kg.
Anason	100 Kg.	Mazı	50 Kg.
Susam	100 Kg.	Defne Yaprağı	50 Kg.
Kimyon	100 Kg.	Meyan Kökü	50 Kg.
Çemen	100 Kg.	Kekik (Kekik Otu)	50 Kg.
Sabun (Her türlü)	100 Kg.	Adaçayı	50 Kg.

Pamuk Çekirdeği	100 Kg.	İhlamur	50 Kg.
Ayçiçek Tohumu	100 Kg.	Bal Mumu	50 Kg.
Kendir Tohumu	100 Kg.	Tomruk	15 M ³
Haşhaş Tohumu (Mavi, Beyaz, Sarı)	100 Kg.	Kereste	10 M ³
Çöven	25 Kg.	Pamuk (Mahlıç)	200 Kg.
Rezene	25 Kg.	Pamuk İpliği	500 Kg.
Çörek Otu	25 Kg.	Linter	50 Kg.
Karabiber	25 Kg.	Lif Döküntüsü	50 Kg.
Küspe (Her türlü)	500 Kg.	Yün	50 Kg.
Büyükbaş Hayvan Yemi	500 Kg.	Yapağı	50 Kg.
Küçükbaş Hayvan Yemi	500 Kg.	Keçi Kılı	50 Kg.
Kanath Hayvan Yemi	1000 Kg.	Çiğiti Pamuk	100 Kg.
Balık Yemi	1000 Kg.	Büyükbaş Hayvanlar (Canlı)	1 Adet
Zeytinyağı (Naturel, Rafine)	50 Kg.	Küçükbaş Hayvanlar (Canlı)	1 Adet
Pirina Yağı	50 Kg.	Büyükbaş Hayvan Etleri	100 Kg.
Pirina	50 Kg.	Küçükbaş Hayvan Etleri	10 Kg.
Ayçiçek Yağı (Naturel, Rafine)	50 Kg.	Büyükbaş Hayvan Derileri	200 Kg.
Pamuk Yağı (Naturel, Rafine)	50 Kg.	Küçükbaş Hayvan Derileri	5 Adet
Mısır Yağı	50 Kg.	Büyükbaş Hayvan	50 Adet
		Bağırsakları	
Soya Yağı	50 Kg.	Küçükbaş Hayvan	50 Adet
		Bağırsakları	
Palm Yağı	50 Kg.	Yumurta	500 Adet
Kolza Yağı	50 Kg.	Canlı Tavuk ve Piliç	100 Adet
Nebati Margarınler	50 Kg.	Damızlık Cıvcıv	1000 Adet
Tereyağ	50 Kg.	Tavuk ve Piliç Eti	30 Kg.
Peynir (Her türlü)	50 Kg.	Canlı Hindi	30 Adet
Zeytin (Yemeklik, Yağlık)	50 Kg.	Hindi Eti	30 Kg.
		Bal	50 Kg.

(*)İzmir Ticaret Borsası, kotasyonuna dahil olan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanan maddelerin ve en az miktarlarını gösteren listedir.

Gazi Bulvarı N.2 Konak-İZMİR
Tel : 0232 425 13 70 / Faks : 0232 484 29 54

/izmirticborsasi

/izmirticaretborsasi

/izmirticaretborsasi

www.itb.org.tr - info@itb.org.tr